

! EESMÄRK

Selgitab interneti ohutu kasutamise põhireegleid.

✓ LÄBIVIIMINE/KONTROLL

Juhendaja selgitab interneti ohutu kasutamise põhireegleid.

■ Mõtle, enne kui postitad!

Mõtle, millist infot sa enda kohta internetis jagad. Paroolid hoia ainult enda teada.

■ Ole arukas!

Pea meeles, et teave internetis ei ole alati usaldusväärne. Võrdle leitud andmeid teiste allikatega või küsi nõu vanematelt ja õpetajalt.

■ Ole valvas!

Võõrastelt saabunud kirjade ja sõnumite lugemine või saadetud dokumentide, piltide ja videote avamine võib olla ohtlik: need võivad sisaldada viirust, seadusega keelatud või sinu eale sobimatut sisu.

■ Mõtle järele!

Inimesed internetis ei ole alati need, kellenad nad end esitlevad. Kohtumine netisõbraga pärismaailmas peab olema läbimõeldud.

■ Seisa enda eest!

Kui näed või kuuled internetis midagi, mis sind häirib, siis ära jäta seda enda teada – räägi kellegagi, keda usaldad.

Noorkotkas saab ettekujutuse, kuhu satuvad tema pildid ja väljaütlendid, mis on postitatud interneti. Internet on avalik koht, kus ei ole anonüümsust, ja iga tegevus jääb väga pikaks ajaks kõigile näha.

Katsenõue on täidetud, kui noorkotkas oskab öelda kolm ohutu arvutikasutuse põhilist reeglit.

👍 SOOVITUSED

- ▶ Sissejuhatav mäng „Salasõnad“ (*harjutus 13.1*).
- ▶ Mäng „Õige või vale“ (*harjutus 13.2*).
- Portaalis eesti.ee on teema „Lastekaitse ja turvalisus“ all leitav artikkel „Laps internetis“, mis pakub lisainfot.
- MTÜ Lastekaitse Liit on viinud läbi targema internetikasutuse projekti, mille materjalid on kättesaadavad targaltinternetis.ee.

HARJUTUS 13.1

■ Õppevahendid

Pabersedelid, kirjutusvahendid.

■ Ettevalmistused

Juhendaja on valmistanud ette väikesed pabersedelid.

■ Mäng

Iga laps saab väikese sedeli ja kirjutab sellele parooli (minimaalselt 6–8 tähemärki), mida ta kavatseb kasutada oma kasutajakontole sisselogimiseks. See on kohapeal loodud salasõna, mis ei tohi kattuda päriselt kasutatavate paroolidega.

Sedelid pannakse nt kaabu sisse. Nüüd hakkab juhendaja sedelitel salasõnu ette lugema. Kaaslased arvavad, kellele see salasõna võiks kuuluda. Hea salasõna on see, mida ära ei arvata.

■ Lisainformatsioon

- Laps peab varakult omandama **elektroonilise suhtlemise põhinormid**. Nende hulka kuuluvad ka tema turvalisust tagavad reeglid:

- mitte anda vanemate loata enda ega oma perekonna kohta isikutuvastamist võimaldavaid andmeid (elukoha aadressi, telefoninumbrit, vanemate töökohti, telefoninumbreid, andmeid kooli kohta);

- rääkida kohe oma vanematele, kui mingi teade tekitab ebamugavust, ebameeldivust vms., sellistele kirjadele ei peaks vastama;
 - mitte lubada kohtuda kellegagi, küsimata selleks vanematelt luba. Kohtumine tuleb kokku leppida avalikus kohas, kohtumisele minna koos mõne vanemaga;
 - mitte anda oma postkasti salasõna kellelegi, välja arvatud vanemad.
- Interneti kasutamiseiga võivad kaasnedä järgmised riskid:
 - sattumine lapsele ebasobivatele lehekülgedele (vägivalda, vihkamist, inimust õhutavad, pornot ja erootikat propageerivad vms);
 - solvavate, ahistavate ja alavääristavate sõnumite saamine „jututubades“;
 - virtuaalse maailma eelistamine reaalsele võib viia nn. internetisõltuvuseni.

Samas annab internet suhtlemisel maailmaga ka palju positiivseid teadmisi.

HARJUTUS 13.2

■ Õppevahendid

Ettevalmistatud väited, nii valed kui õiged.

■ Ettevalmistused

Väited võivad olla välja prinditud, kuid neid võib esitada ka suuliselt.

Väited võib anda paaridele nuputamiseks. Hiljem tuleb need kindlasti koos läbi arutada.

■ Mäng

- Salasõna on mõistlik üles kirjutada ja nähtavale kohale kleepida. VÄÄR
- Tundmatult saatjalt tulnud teade tuleb ära kustutada. TÕENE
- Internetis tuleb käituda viisakalt. TÕENE
- Jututoad on lahedad kohad, sest sealt leiab uusi tuttavaid. VÄÄR

- Internetis ei tohi võõrastele oma aadressi ja telefoninumbrit jagada. TÕENE
- Probleemide tekkides ei tasu vanematele sellest rääkida. VÄÄR
- Internetis olen ma täiesti tundmatu ning mind ei suuda keegi ära tunda. VÄÄR

■ Lisainformatsioon

Koonduse lõpuosas tuleb kindlasti väited koos läbi arutada.

Ühiselt kirjutatakse reeglid, mida tuleb interneti kasutades meeles pidada. Need võib teha infovoldikuna või seinalehena vm viisil.

